Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
LAILA MEDINA
της 9ης Ιανουαρίου 2025[1]

Υπόθεση C-665/23

IL
κατά
Veracash SAS

[αίτηση του Cour de cassation (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Γαλλία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά – Οδηγία 2007/64/ΕΚ – Μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμής – Γνωστοποίηση μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμής – Προθεσμία γνωστοποίησης – Καθυστέρηση γνωστοποίησης η οποία δεν οφείλεται σε πρόθεση ή βαριά αμέλεια – Υποχρέωση του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών να επιστρέψει το ποσό της πράξης – Ευθύνη του πληρωτή για μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμής»

I. Εισαγωγή

1. Η υπό κρίση υπόθεση αφορά ορισμένες πτυχές της ευθύνης για μη εγκεκριμένες πράξεις, η οποία προβλέπεται στην οδηγία 2007/64/ΕΚ[2]. Ειδικότερα, τίθεται το ζήτημα της σχέσης μεταξύ των διατάξεων της εν λόγω οδηγίας οι οποίες ρυθμίζουν την υποχρέωση του πληρωτή να γνωστοποιεί αμελλητί κάθε μη εγκεκριμένη πράξη και τις συνέπειες της παράλειψης τέτοιας γνωστοποίησης, όταν η μη εγκεκριμένη πράξη είναι αποτέλεσμα της μη εγκεκριμένης χρήσης μέσου πληρωμών. Μετά την απόφαση CRCAM[3], η υπό κρίση υπόθεση παρέχει στο Δικαστήριο μια νέα ευκαιρία να εξετάσει την ισορροπία που πρέπει να επιτυγχάνεται μεταξύ των συμφερόντων, αφενός, του πληρωτή και, αφετέρου, του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών.

[1] Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

[2] Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2007, για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 97/7/ΕΚ, 2002/65/ΕΚ, 2005/60/ΕΚ και 2006/48/ΕΚ, και την κατάργηση της οδηγίας 97/5/ΕΚ (ΕΕ 2007, L 319, σ. 1). Καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από την οδηγία (ΕΕ) 2015/2366 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2015, σχετικά με υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 2002/65/ΕΚ, 2009/110/ΕΚ και 2013/36/ΕΕ και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 και την κατάργηση της οδηγίας 2007/64/ΕΚ (ΕΕ 2015, L 337, σ. 35). Λαμβανομένου υπόψη του χρόνου των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης και όπως επισημαίνει επίσης το αιτούν δικαστήριο, η υπό κρίση υπόθεση διέπεται από την οδηγία 2007/64.

[3] Απόφαση της 2ας Σεπτεμβρίου 2021 (C-337/20, στο εξής: απόφαση CRCAM, EU:C:2021:671).

II. Το νομικό πλαίσιο

A. Το δίκαιο της Ένωσης

2. Το άρθρο 56 («Υποχρεώσεις του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών όσον αφορά τα μέσα πληρωμών») της οδηγίας 2007/64 όριζε στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών που έχει το δικαίωμα να χρησιμοποιεί το μέσο πληρωμών οφείλει:

α) να χρησιμοποιεί το μέσο πληρωμών σύμφωνα με τους όρους που διέπουν την έκδοση και χρήση του και

β) να ειδοποιεί αμελλητί τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών ή τον φορέα που αυτός ορίζει, μόλις υποπέσει στην αντίληψή του απώλεια, κλοπή ή υπεξαίρεση του μέσου πληρωμών ή μη εγκεκριμένη χρήση του.»

3. Κατά το άρθρο 58 («Γνωστοποίηση μη εγκεκριμένων ή εσφαλμένων πράξεων πληρωμών») της οδηγίας 2007/64:

«Ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών παρέχει επανόρθωση στο χρήστη υπηρεσιών πληρωμών, μόνο εάν ειδοποιήσει αμελλητί τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του μόλις πληροφορηθεί οποιαδήποτε μη εγκεκριμένη ή εσφαλμένα εκτελεσθείσα πράξη πληρωμών που θεμελιώνει δικαίωμα απαιτήσεως, συμπεριλαμβανομένου του καθοριζόμενου στο άρθρο 75, και το αργότερο έως 13 μήνες από την ημερομηνία χρέωσης, εκτός εάν, ενδεχομένως, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν παρέσχε ούτε κατέστησε διαθέσιμες τις πληροφορίες για την πράξη αυτήν σύμφωνα με τον τίτλο ΙΙΙ.»

4. Το άρθρο 60 («Ευθύνη του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών για μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμής») της οδηγίας 2007/64 προέβλεπε στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, με την επιφύλαξη του άρθρου 58, σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή να επιστρέφει αμέσως στον πληρωτή το ποσό της μη εγκεκριμένης πράξης και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, να επαναφέρει τον χρεωθέντα λογαριασμό πληρωμών στην κατάσταση που θα βρισκόταν εάν δεν είχε πραγματοποιηθεί η μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής.»

5. Το άρθρο 61 («Ευθύνη του πληρωτή για μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμών») της οδηγίας 2007/64 όριζε τα εξής:

«1. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 60, ο πληρωτής ευθύνεται σχετικά με μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμής μέχρι ανώτατου ποσού 150 ευρώ, για τις ζημίες που απορρέουν από τη χρήση απολεσθέντος ή κλαπέντος μέσου πληρωμών ή, εάν ο πληρωτής δεν έχει κρατήσει ασφαλή τα εξατομικευμένα στοιχεία ασφαλείας, από υπεξαίρεση μέσου πληρωμών.

2. Ο πληρωτής ευθύνεται για όλες τις ζημίες που σχετίζονται με μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμών, εφόσον οι ζημίες αυτές οφείλονται στο γεγονός ότι ενήργησε με δόλο ή δεν εκπλήρωσε μία ή περισσότερες από τις κατά το άρθρο 56 υποχρεώσεις του από πρόθεση ή βαριά αμέλεια. Στις περιπτώσεις αυτές δεν ισχύει το ανώτατο ποσό που αναφέρεται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου.

3. Όταν ο πληρωτής δεν έχει ενεργήσει με δόλο [ούτε έχει παραλείψει εκ προθέσεως να εκπληρώσει] μία ή περισσότερες από τις κατά το άρθρο 56 υποχρεώσεις του, τα κράτη μέλη μπορούν να μειώνουν το όριο ευθύνης που αναφέρεται στις παραγράφους 1 και 2 του παρόντος άρθρου, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη τη φύση των εξατομικευμένων στοιχείων ασφαλείας του μέσου πληρωμών και τις περιστάσεις της απώλειας, της κλοπής ή της υπεξαίρεσης.

4. Ο πληρωτής δεν φέρει τις οικονομικές συνέπειες που απορρέουν από τη χρήση απολεσθέντος, κλαπέντος ή υπεξαιρεθέντος μέσου πληρωμών μετά την ειδοποίηση σύμφωνα με το άρθρο 56 παράγραφος 1 στοιχείο β), εκτός εάν ενήργησε με δόλο.

[…]»

Β. Το εθνικό δίκαιο

6. Η οδηγία 2007/64 μεταφέρθηκε στη γαλλική έννομη τάξη με την ordonnance nº 2009-866, du 15 juillet 2009, relative aux conditions régissant la fourniture de services de paiement et portant création des établissements de paiement (πράξη νομοθετικού περιεχομένου 2009/866, της 15ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους όρους παροχής υπηρεσιών πληρωμών και τη σύσταση ιδρυμάτων πληρωμών), η οποία εισήγαγε, μεταξύ άλλων, τα άρθρα L. 133-17, L. 133-18, L. 133 -19 και L. 133-24 του code monétaire et financier (νομισματικού και χρηματοπιστωτικού κώδικα, στο εξής: νομισματικός και χρηματοπιστωτικός κώδικας), τα οποία έχουν εφαρμογή στην υπόθεση της κύριας δίκης.

7. Κατά το άρθρο L. 133-17, I, του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού κώδικα, «[ο] χρήστης υπηρεσιών πληρωμών ειδοποιεί αμελλητί τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ή τον φορέα που αυτός ορίζει, μόλις υποπέσει στην αντίληψή του απώλεια, κλοπή, υπεξαίρεση ή μη εγκεκριμένη χρήση του μέσου πληρωμών ή των συνδεδεμένων με το μέσο αυτό δεδομένων, προκειμένου να ανασταλεί η χρήση του μέσου πληρωμών».

8. Κατά το άρθρο L. 133-18 του ίδιου κώδικα:

«Σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής που έχει γνωστοποιηθεί από τον χρήστη υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο L. 133-24, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή επιστρέφει αμέσως στον πληρωτή το ποσό της μη εγκεκριμένης πράξης και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, επαναφέρει τον χρεωθέντα λογαριασμό στην κατάσταση που θα βρισκόταν, εάν δεν είχε πραγματοποιηθεί η μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής.

Ο πληρωτής και ο οικείος πάροχος υπηρεσιών πληρωμών μπορούν να συμφωνήσουν συμβατικώς τη χορήγηση περαιτέρω αποζημιώσεως.»

9. Κατά το άρθρο L. 133-19 του εν λόγω κώδικα:

«I. Σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής συνεπεία της απώλειας ή της κλοπής του μέσου πληρωμής, ο πληρωτής ευθύνεται, πριν από την προβλεπόμενη στο άρθρο L. 133-17 ειδοποίηση, για τις ζημίες που απορρέουν από τη χρήση του μέσου πληρωμής αυτού, μέχρι ανώτατου ποσού 150 ευρώ.

Ωστόσο, ο πληρωτής δεν ευθύνεται σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής που πραγματοποιήθηκε χωρίς τη χρήση εξατομικευμένων στοιχείων ασφαλείας.

II. Ο πληρωτής δεν ευθύνεται αν η μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής πραγματοποιήθηκε κατόπιν υπεξαίρεσης, εν αγνοία του πληρωτή, του μέσου πληρωμής ή των συνδεδεμένων με αυτό δεδομένων.

Επίσης, δεν ευθύνεται σε περίπτωση πλαστογράφησης του μέσου πληρωμής αν, κατά τον χρόνο της μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής, ο πληρωτής είχε στην κατοχή του το μέσο.

III. Εάν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν παρέχει τα κατάλληλα μέσα που καθιστούν δυνατή την προβλεπόμενη στο άρθρο L. 133-17 ειδοποίηση προκειμένου να ανασταλεί η χρήση του μέσου πληρωμής, ο πληρωτής δεν φέρει οικονομικές συνέπειες, εκτός εάν ενήργησε με δόλο.

IV. Ο πληρωτής ευθύνεται για όλες τις ζημίες που σχετίζονται με μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμής, εφόσον οι ζημίες αυτές οφείλονται στο γεγονός ότι ενήργησε με δόλο ή δεν εκπλήρωσε τις κατά τα άρθρα L. 133-16 και L. 133-17 υποχρεώσεις του από πρόθεση ή βαριά αμέλεια.»

10. Τέλος, κατά το άρθρο L. 133-24 του ως άνω κώδικα:

«Ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών ειδοποιεί αμελλητί τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών για οποιαδήποτε μη εγκεκριμένη ή εσφαλμένα εκτελεσθείσα πράξη πληρωμών και το αργότερο εντός αποκλειστικής προθεσμίας δεκατριών μηνών από την ημερομηνία χρεώσεως, εκτός εάν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν του παρέσχε ούτε του κατέστησε διαθέσιμες τις πληροφορίες για την πράξη αυτή σύμφωνα με το κεφάλαιο IV του πρώτου τίτλου του βιβλίου III.

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ο χρήστης είναι φυσικό πρόσωπο το οποίο ενεργεί για μη επαγγελματικούς σκοπούς, με συμφωνία των μερών είναι δυνατή παρέκκλιση από τις διατάξεις του παρόντος άρθρου.»

III. Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

11. Ο IL άνοιξε καταθετικό λογαριασμό σε χρυσό στην Veracash SAS. Στις 24 Μαρτίου 2017 η Veracash απέστειλε στη διεύθυνση του IL νέα κάρτα ανάληψης μετρητών και πληρωμών. Ο IL ισχυρίστηκε ότι ούτε είχε ζητήσει ούτε έλαβε την εν λόγω κάρτα και ότι, στο διάστημα από τις 30 Μαρτίου έως τις 17 Μαΐου 2017, πραγματοποιήθηκαν καθημερινές αναλήψεις από τον λογαριασμό του τις οποίες δεν είχε εγκρίνει. Ο IL άσκησε αγωγή κατά της Veracash ενώπιον του tribunal de grande instance d'Évry[4] (πολυμελούς πρωτοδικείου Évry, Γαλλία) με αίτημα την επιστροφή των αναληφθέντων ποσών και την καταβολή αποζημιώσεως.

12. Μετά την εν μέρει απόρριψη της αγωγής του πρωτοδίκως, ο IL άσκησε έφεση ενώπιον του cour d'appel de Paris (εφετείου Παρισιού, Γαλλία). Η έφεσή του απορρίφθηκε με απόφαση της 3ης Ιανουαρίου 2022 με το σκεπτικό, ειδικότερα, ότι ο IL δεν μπορούσε να επικαλεστεί τις διατάξεις του άρθρου L. 133-18 του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού κώδικα διότι δεν είχε ειδοποιήσει «αμέσως»[5] και «αμελλητί» την Veracash για τις πράξεις. Για τη διαπίστωση αυτή το cour d'appel de Paris (εφετείο Παρισιού), στηρίχθηκε στο γεγονός ότι ο IL είχε αποστείλει στην Veracash έντυπο αμφισβήτησης πράξης στις 23 Μαΐου 2017, δύο σχεδόν μήνες μετά την πρώτη αμφισβητούμενη πράξη.

[4] Από την 1η Ιανουαρίου 2020 μετονομάστηκε σε «tribunal judiciaire d'Évry» (πρωτοδικείο Évry, Γαλλία).

[5] Η παραπομπή, στην εν λόγω απόφαση, στην υποχρέωση γνωστοποίησης της πράξης «αμέσως» οφείλεται κατά πάσα πιθανότητα στη συμπερίληψη του συγκεκριμένου όρου στους γενικούς όρους χρήσης της κάρτας «Veracard», οι οποίοι παρατίθενται στην απόφαση.

13. Ο IL άσκησε αναίρεση ενώπιον του Cour de cassation (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Γαλλία), το οποίο είναι το αιτούν δικαστήριο. Ο IL προβάλλει δύο λόγους αναιρέσεως. Με το πρώτο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως[6], ο IL υποστηρίζει ότι, με την απόφασή του, το cour d'appel de Paris (εφετείο Παρισιού) δεν έλαβε υπόψη το γεγονός ότι ο πληρωτής διαθέτει προθεσμία 13 μηνών από την ημερομηνία χρέωσης για να γνωστοποιήσει την πράξη και, επομένως, παρέβη το άρθρο L. 133-24 του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού κώδικα, όπως εφαρμόζεται στην υπόθεση της κύριας δίκης.

14. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η επίλυση της διαφοράς εξαρτάται από το αν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών μπορεί να αρνηθεί να επιστρέψει το ποσό μη εγκεκριμένης πράξης όταν ο πληρωτής, μολονότι ειδοποίησε για την εν λόγω πράξη εντός των 13 μηνών από την ημερομηνία χρέωσης, καθυστέρησε να το πράξει, χωρίς η καθυστέρηση αυτή να οφείλεται σε πρόθεση ή βαριά αμέλεια εκ μέρους του.

15. Οι θέσεις των διαδίκων της κύριας δίκης επί του ως άνω ζητήματος διαφέρουν. Ο IL, αναιρεσείων της κύριας δίκης, υποστηρίζει, κατά κύριο λόγο, ότι ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών διαθέτει προθεσμία 13 μηνών από την ημερομηνία χρέωσης για να γνωστοποιήσει τη μη εγκεκριμένη πράξη. Η Veracash, αναιρεσίβλητη της κύριας δίκης, αντιτάσσει ότι, προβλέποντας, με το άρθρο L. 133-24 του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού κώδικα, την υποχρέωση του χρήστη να ειδοποιεί αμελλητί σχετικά με μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής εντός προθεσμίας 13 μηνών, ο νομοθέτης αποσκοπούσε στη θέσπιση διπλής προθεσμίας και ότι η προθεσμία των δεκατριών μηνών αποτελεί απώτατη προθεσμία. Η Veracash επισημαίνει επιπλέον ότι η οικονομία της διάταξης αυτής απαιτεί ο χρήστης της υπηρεσίας πληρωμών, μόλις αντιληφθεί παρατυπία, να αντιδράσει αμέσως γνωστοποιώντας στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών την εν λόγω παρατυπία.

16. Κατά το αιτούν δικαστήριο, η γραμματική ερμηνεία του άρθρου 58 της οδηγίας 2007/64 μπορεί, όπως έκρινε το cour d'appel de Paris (εφετείο Παρισιού), να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δικαιούται να αρνηθεί την επιστροφή του ποσού μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής για τον λόγο και μόνον ότι ο χρήστης της υπηρεσίας πληρωμών τη γνωστοποίησε με καθυστέρηση, ακόμη και αν η γνωστοποίηση αυτή πραγματοποιήθηκε εντός της προθεσμίας των 13 μηνών.

17. Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η ως άνω ερμηνεία δεν συνάδει με το άρθρο 61, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64. Από την εν λόγω διάταξη προκύπτει ότι ο πληρωτής στερείται το δικαίωμα σε επιστροφή του ποσού μόνον εάν, μεταξύ άλλων, δεν εκπλήρωσε μία ή πλείονες από τις κατά το άρθρο 56 της ίδιας οδηγίας υποχρεώσεις του από πρόθεση ή βαριά αμέλεια, περιλαμβανομένης της υποχρέωσης να ειδοποιήσει αμελλητί τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών για την απώλεια, την κλοπή ή την υπεξαίρεση του μέσου πληρωμών ή τη μη εγκεκριμένη χρήση του.

18. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, όταν το Δικαστήριο κλήθηκε να ερμηνεύσει το άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64 με την απόφαση CRCAM, δεν χρειάστηκε να αποφανθεί επί των συνεπειών της μη συμμόρφωσης του πληρωτή με την υποχρέωση να ειδοποιήσει αμελλητί τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών για τη μη εγκεκριμένη πράξη.

[6] Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά μόνον το πρώτο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως.

19. Μολονότι κατανοεί την ανάγκη παρακίνησης του πληρωτή να επιδεικνύει επιμέλεια όσον αφορά την ειδοποίηση του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά εντούτοις ότι, λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 61, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64, βούληση του νομοθέτη της Ένωσης δεν ήταν να τιμωρήσει κάθε καθυστέρηση, ανεξαρτήτως συνθηκών, με πλήρη στέρηση του δικαιώματος του πληρωτή προς επιστροφή.

20. Κατά τη γνώμη του αιτούντος δικαστηρίου, ο πληρωτής θα πρέπει να στερηθεί το δικαίωμά του σε αποκατάσταση των ζημιών τις οποίες υπέστη λόγω μη εγκεκριμένης πράξης και οι οποίες θα μπορούσαν να αποφευχθούν σε περίπτωση αμελλητί γνωστοποίησης μόνον εάν η καθυστερημένη γνωστοποίηση οφείλεται σε πρόθεση ή βαριά αμέλεια του πληρωτή.

21. Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχουν τα άρθρα 56, 58, 60 και 61 της [οδηγίας 2007/64], την έννοια ότι ο πληρωτής στερείται το δικαίωμα επιστροφής του ποσού μη εγκεκριμένης πράξης όταν καθυστέρησε να ειδοποιήσει τον οικείο πάροχο υπηρεσιών πληρωμών σχετικά με τη μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής, ακόμη και αν προέβη στην ειδοποίηση αυτή εντός των δεκατριών μηνών από την ημερομηνία χρέωσης;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα, εξαρτάται η στέρηση του δικαιώματος του πληρωτή προς επιστροφή από το γεγονός ότι η καθυστέρηση ειδοποίησης οφείλεται σε πρόθεση ή βαριά αμέλεια του πληρωτή;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα, στερείται ο πληρωτής το δικαίωμα επιστροφής των ποσών όλων των μη εγκεκριμένων πράξεων ή μόνο εκείνων οι οποίες θα μπορούσαν να είχαν αποφευχθεί αν η ειδοποίηση δεν είχε πραγματοποιηθεί με καθυστέρηση;»

22. Γραπτές παρατηρήσεις υπέβαλαν η Τσεχική και η Γαλλική Κυβέρνηση καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

IV. Ανάλυση

A. Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

23. Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα των άρθρων της 56, 60 και 61, έχει την έννοια ότι ο πληρωτής στερείται το δικαίωμα επιστροφής του ποσού μη εγκεκριμένης πράξης όταν καθυστέρησε να ειδοποιήσει τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών για τη μη εγκεκριμένη πράξη, μολονότι προέβη στη γνωστοποίηση εντός 13 μηνών από την ημερομηνία χρέωσης.

24. Προκειμένου να προτείνω την απάντηση που θα πρέπει να δοθεί στο προεκτεθέν προδικαστικό ερώτημα, θα εκθέσω, σε γενικές γραμμές, τις διατάξεις που διέπουν τις συμβατικές υποχρεώσεις των μερών όσον αφορά τα μέσα πληρωμών και τις μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμής καθώς και τους κανόνες σχετικά με την ευθύνη για τις ζημίες που προκύπτουν από μη

εγκεκριμένες πράξεις[7]. Στη συνέχεια θα παράσχω ορισμένες διευκρινίσεις για τη σχέση μεταξύ των υποχρεώσεων γνωστοποίησης του πληρωτή.

1. Οι συμβατικές υποχρεώσεις των μερών και η ευθύνη για ζημίες που προκύπτουν από μη εγκεκριμένες πράξεις

25. Σε γενικές γραμμές, δύο σύνολα διατάξεων είναι κρίσιμα στην υπόθεση της κύριας δίκης. Τα άρθρα 56 και 57 της οδηγίας 2007/64 καθορίζουν τις συμβατικές υποχρεώσεις του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών[8] και του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών[9] όσον αφορά τα μέσα πληρωμών. Τα άρθρα 58 έως 61 της ίδιας οδηγίας πραγματεύονται τις μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμών και καλύπτουν την υποχρέωση γνωστοποίησης του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών, το βάρος αποδείξεως και την ευθύνη καθενός από τα μέρη.

26. Το άρθρο 56 διέπει τις συμβατικές υποχρεώσεις του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών όσον αφορά τα μέσα πληρωμών. Συγκεκριμένα, ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών οφείλει να χρησιμοποιεί το μέσο πληρωμών κατά τους συμφωνηθέντες όρους, να μεριμνά για την ασφαλή φύλαξη των εξατομικευμένων στοιχείων ασφαλείας του μέσου πληρωμών και να ειδοποιεί αμελλητί τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών μόλις υποπέσει στην αντίληψή του απώλεια, κλοπή ή υπεξαίρεση του μέσου πληρωμών ή μη εγκεκριμένη χρήση του.

27. Εξάλλου, δυνάμει του άρθρου 57, παράγραφος 1, στοιχεία α′ και β′, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών οφείλει, μεταξύ άλλων, να αποκαλύπτει τα εξατομικευμένα στοιχεία ασφαλείας του μέσου πληρωμών μόνο στον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και να μην αποστέλλει μέσο πληρωμών που δεν έχει ζητηθεί, παρά μόνον προς αντικατάσταση προϋφιστάμενου μέσου πληρωμών. Επιπλέον, δυνάμει του άρθρου 57, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών πρέπει να εξασφαλίζει ανά πάσα στιγμή στον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών κατάλληλα μέσα για να προβεί σε γνωστοποίηση σύμφωνα με το άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σε περίπτωση απώλειας, κλοπής ή υπεξαίρεσης του μέσου πληρωμών ή μη εγκεκριμένης χρήσης του. Τέλος, κατά το άρθρο 57, παράγραφος 1, στοιχείο δ′, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών πρέπει να αποτρέπει κάθε χρήση του μέσου πληρωμών μετά την πραγματοποίηση της γνωστοποίησης.

28. Το άρθρο 58 πραγματεύεται, μεταξύ άλλων[10], τις μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμών[11]. Επιβάλλει στον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών γενική υποχρέωση γνωστοποίησης ως προαπαιτούμενο για την εξασφάλιση επανόρθωσης από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών[12]. Ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών πρέπει να ειδοποιεί τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών «αμελλητί […] μόλις πληροφορηθεί οποιαδήποτε μη εγκεκριμένη […] πράξη πληρωμών που θεμελιώνει δικαίωμα απαιτήσεως […] και το αργότερο έως 13 μήνες από την ημερομηνία χρέωσης».

7 Βλ. Mavromati, D., *The Law of Payment Services in the EU: The EC Directive on Payment Services in the Internal Market*, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn, 2008, σ. 220 επ.

8 Κατά το άρθρο 4, σημείο 10, της οδηγίας 2007/64, ως «χρήστης υπηρεσιών πληρωμών» νοείται το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που χρησιμοποιεί μια υπηρεσία πληρωμών ως πληρωτής ή δικαιούχος ή και με τις δύο ιδιότητες. Οι έννοιες του «πληρωτή» και του «δικαιούχου» ορίζονται στα σημεία 7 και 8 του ίδιου άρθρου.

9 Όπως ορίζεται στο άρθρο 4, σημείο 9, της οδηγίας 2007/64.

10 Η διάταξη αφορά επίσης τις «εσφαλμένες πράξεις πληρωμών». Δεδομένου ότι η υπόθεση της κύριας δίκης αφορά πράξεις οι οποίες δεν εγκρίθηκαν από τον πληρωτή και όχι πράξεις οι οποίες δεν είναι σύμφωνες προς τις οδηγίες του πληρωτή, θα επικεντρωθώ στην περίπτωση των μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών.

11 Οι περιστάσεις υπό τις οποίες πράξη πληρωμών πρέπει να θεωρείται ως μη εγκεκριμένη καθορίζονται στο άρθρο 54 της οδηγίας 2007/64.

12 Πρβλ. απόφαση CRCAM (σκέψη 33).

Εξαίρεση από την εν λόγω υποχρέωση προβλέπεται μόνον όταν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν παρέσχε ούτε κατέστησε διαθέσιμες τις πληροφορίες για την πράξη πληρωμών σύμφωνα με τον τίτλο ΙΙΙ της οδηγίας 2007/64.

29. Στο πλαίσιο των κανόνων περί ευθύνης για μη εγκεκριμένες πράξεις, το άρθρο 59 της οδηγίας 2007/64 περιλαμβάνει διατάξεις οι οποίες διέπουν την κατανομή του βάρους αποδείξεως και ευνοούν τον χρήστη των υπηρεσιών πληρωμών. Κατ' ουσίαν, το βάρος αποδείξεως φέρει ο πάροχος των υπηρεσιών πληρωμών, ο οποίος πρέπει να αποδεικνύει ότι εξακριβώθηκε η γνησιότητα της πράξης πληρωμής και ότι αυτή καταγράφηκε επακριβώς και καταχωρίσθηκε στους λογαριασμούς [13].

30. Στην πράξη, αποτέλεσμα της προβλεπόμενης στο άρθρο 59 της οδηγίας 2007/64 κατανομής του βάρους αποδείξεως είναι ότι, εφόσον η γνωστοποίηση του άρθρου 58 της οδηγίας πραγματοποιήθηκε εντός της προβλεπόμενης στη διάταξη αυτή προθεσμίας, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών υπόκειται στην υποχρέωση άμεσης επιστροφής του σχετικού ποσού, σύμφωνα με το άρθρο 60, παράγραφος 1, της οδηγίας [14].

31. Το άρθρο 61 ρυθμίζει την ευθύνη του πληρωτή στην ειδική περίπτωση όπου οι ζημίες που προκύπτουν από μη εγκεκριμένη πράξη είναι αποτέλεσμα της χρήσης απολεσθέντος, κλαπέντος ή υπεξαιρεθέντος μέσου πληρωμών. Από την παράγραφο 1 του εν λόγω άρθρου προκύπτει ότι η ευθύνη του πληρωτή για μη εγκεκριμένες πράξεις περιορίζεται στο ανώτατο ποσό των 150 ευρώ [15]. Εντούτοις, η ευθύνη του πληρωτή είναι απεριόριστη όταν ενήργησε με δόλο ή δεν εκπλήρωσε μία ή πλείονες από τις κατά το άρθρο 56 υποχρεώσεις του (περιλαμβανομένης της υποχρέωσης να γνωστοποιήσει την απώλεια, κλοπή ή υπεξαίρεση του μέσου πληρωμών ή τη μη εγκεκριμένη χρήση του) από πρόθεση ή βαριά αμέλεια. Από το άρθρο 61, παράγραφος 4 προκύπτει ότι, μετά τη γνωστοποίηση της απώλειας, κλοπής ή υπεξαίρεσης του μέσου πληρωμών, ο πληρωτής δεν φέρει πλέον τις οικονομικές συνέπειες, εκτός εάν ενήργησε με δόλο.

2. Η σχέση μεταξύ των υποχρεώσεων γνωστοποίησης του πληρωτή

32. Από το προεκτεθέν νομικό πλαίσιο προκύπτει ότι ο χρήστης υπέχει γενική υποχρέωση επιμέλειας όσον αφορά το μέσο πληρωμών. Ειδική έκφανση του καθήκοντος επιμέλειας είναι η υποχρέωση γνωστοποίησης [16]. Η εν λόγω υποχρέωση καταλαμβάνει κεντρική θέση στο πλαίσιο των κανόνων περί ευθύνης για τις μη εγκεκριμένες πράξεις, αποτελεί δε «*κριτήριο*» για τον επιμερισμό της ευθύνης μεταξύ του πληρωτή και του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών για τυχόν μη εγκεκριμένες πράξεις. [17]

33. Υπάρχουν τρεις τουλάχιστον περιπτώσεις στις οποίες ενεργοποιείται η υποχρέωση γνωστοποίησης του χρήστη.

[13] Απόφαση CRCAM (σκέψη 40).

[14] Όπ.π.

[15] Βλ. Geva, B., «The EU payment services directive: An outsider's view», *Yearbook of European Law*, τόμος 28, αριθ. 1, 2009, σ. 177 έως 215, ιδίως σ. 200, ο οποίος επισημαίνει ότι η εν λόγω περιορισμένη ευθύνη υφίσταται ακόμη και όταν ο πληρωτής δεν έχει υπαιτιότητα ούτε επίγνωση των περιστάσεων που απαιτούν τη γνωστοποίηση δυνάμει του άρθρου 56 της οδηγίας 2007/64.

[16] Βλ. Bourguignon, C., «L'utilisateur dans la nouvelle loi sur les services de paiement: entre protection et responsabilisation», σε Jacquemin, H. και Michaux, B. (επιμ.) *Actualités en droit du numérique*, Anthemis, Limal, 2019, σ. 153 έως 215, ιδίως σ. 206.

[17] Όπ.π., σ. 207, όπου η υποχρέωση γνωστοποίησης χαρακτηρίζεται «curseur de la répartition des responsabilités». Στο ίδιο πνεύμα, βλ. Guimarães, M.R. και Steennot, R., «Allocation of liability in case of payment fraud: who bears the risk of innovation? A comparison of Belgian and Portuguese law in the context of PSD2», *European Review of Private Law*, Kluwer Law International, 2022, τόμος 30, αριθ. 1, σ. 29 έως 72, ιδίως σ. 46, κατά τους οποίους «η ενδεχόμενη αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της συμπεριφοράς του [χρήστη] και των μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών παύει να υφίσταται με τη γνωστοποίηση».

34. Η πρώτη περίπτωση είναι αυτή στην οποία ο χρήστης αντιλαμβάνεται την απώλεια, κλοπή ή υπεξαίρεση του μέσου πληρωμών ή τη μη εγκεκριμένη χρήση του. Στην περίπτωση αυτή, το άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2007/64 επιτάσσει στον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών να ειδοποιεί αμελλητί τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών. Όπως προκύπτει σαφώς από το άρθρο 57, παράγραφος 1, στοιχείο δ′, της εν λόγω οδηγίας, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψης της 32, σκοπός της γνωστοποίησης είναι να μπορέσει ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών να αναστείλει τη χρήση του μέσου πληρωμών και να αποτρέψει περαιτέρω μη εγκεκριμένη χρήση του.

35. Η δεύτερη περίπτωση είναι αυτή στην οποία ο χρήστης αντιλαμβάνεται την πραγματοποίηση μη εγκεκριμένης πράξης. Στην περίπτωση αυτή, δυνάμει του άρθρου 58 της οδηγίας 2007/64, ο χρήστης πρέπει να ειδοποιήσει τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών αμελλητί προκειμένου να εξασφαλίσει επανόρθωση για τη μη εγκεκριμένη πράξη. Σκοπός της υποχρέωσης γνωστοποίησης που προβλέπεται στο εν λόγω άρθρο είναι να μπορέσει ο πληρωτής να αμφισβητήσει τις μη εγκεκριμένες πράξεις και να αποζημιωθεί για αυτές.

36. Ενώ το άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, επιτελεί *λειτουργία πρόληψης*, υπό την έννοια ότι καθιστά δυνατή την αναστολή της χρήσης του μέσου πληρωμών και προφυλάσσει από τον κίνδυνο πραγματοποίησης μη εγκεκριμένων πράξεων, το άρθρο 58 επιτελεί κυρίως *λειτουργία αποζημίωσης*, υπό την έννοια ότι καθιστά δυνατή την αποζημίωση για τις μη εγκεκριμένες πράξεις. [18]

37. Η τρίτη περίπτωση είναι αυτή στην οποία οι δύο προεκτεθείσες περιπτώσεις επέρχονται (σχεδόν) *συγχρόνως*. Όπως ορθώς επισήμανε η Επιτροπή με τις παρατηρήσεις της, και όπως φαίνεται ότι συμβαίνει στην υπόθεση της κύριας δίκης, η μη εγκεκριμένη πράξη μπορεί να είναι επακόλουθη της απώλειας, κλοπής, υπεξαίρεσης ή μη εγκεκριμένης χρήσης του μέσου πληρωμών. Σε μια τέτοια περίπτωση, οι υποχρεώσεις γνωστοποίησης που απορρέουν από το άρθρο 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′, και το άρθρο 58 πρέπει να εκπληρώνονται με *συνεκτικό* τρόπο. Για τη διασφάλιση συνεκτικότητας, η γνωστοποίηση (και η αμφισβήτηση) μη εγκεκριμένης πράξης δυνάμει του άρθρου 58 πρέπει να θεωρείται ότι *περιλαμβάνει* τη γνωστοποίηση δυνάμει του άρθρου 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′. Στη συγκεκριμένη περίπτωση. η γνωστοποίηση της μη εγκεκριμένης πράξης επιτελεί τόσο λειτουργία πρόληψης όσο και λειτουργία αποζημίωσης και αντικαθιστά τη γνωστοποίηση δυνάμει του άρθρου 56 [19].

3. Το χρονικό πλαίσιο της γνωστοποίησης κατά το άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64

38. Το άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64 επιτάσσει στον πληρωτή να εκπληρώσει την υποχρέωση ειδοποίησης του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών εντός συγκεκριμένου χρονικού πλαισίου. Προκειμένου να εξασφαλίσει επανόρθωση από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών, ο πληρωτής πρέπει να ειδοποιήσει «αμελλητί τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του μόλις πληροφορηθεί οποιαδήποτε μη εγκεκριμένη […] πράξη πληρωμών […] και το αργότερο έως 13 μήνες από την ημερομηνία χρέωσης».

[18] Torck, S., «Délai de contestation des opérations de paiement non autorisées: renvoi préjudiciel de la Cour de Cassation», *Revue de droit bancaire et financier*, αριθ. 2, 2024, commentaire 28.

[19] Όπ.π.· ο Torck, S. παρατηρεί ότι η αμφισβήτηση βάσει του άρθρου 58 αντικαθιστά τη γνωστοποίηση βάσει του άρθρου 56, η οποία κατέστη αναποτελεσματική λόγω των συνθηκών («la contestation fondée sur l'article 58 prend le relais du signalement fondé sur l' article 56, rendu inefficace par les circonstances»).

39. Το ζήτημα που τίθεται με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα είναι αν η καθυστερημένη γνωστοποίηση στερεί από τον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών το δικαίωμα να τύχει επανόρθωσης ακόμη και όταν η γνωστοποίηση πραγματοποιείται εντός 13 μηνών από την ημερομηνία χρέωσης. Η απάντηση στο συγκεκριμένο ερώτημα εξαρτάται από το αν η υποχρέωση του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών να ειδοποιήσει «αμελλητί» τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών μόλις πληροφορηθεί τη μη εγκεκριμένη πράξη είναι διακριτή και χωριστή προϋπόθεση η οποία εφαρμόζεται *σωρευτικώς* με την υποχρέωση γνωστοποίησης εντός 13 μηνών από την ημερομηνία χρέωσης.

40. Κατά πάγια νομολογία, για την ερμηνεία διάταξης του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος. Το ιστορικό θέσπισης μιας διάταξης του δικαίου της Ένωσης μπορεί επίσης να προσφέρει στοιχεία χρήσιμα για την ερμηνεία της [20].

41. Όσον αφορά, κατά πρώτον, το γράμμα του άρθρου 58, παρατηρείται εξαρχής ότι οι χρονικές προϋποθέσεις της γνωστοποίησης συνδέονται με τη φράση «*και το αργότερο έως*». Η φράση αυτή υποδηλώνει ότι το άρθρο 58 θέτει δύο διακριτές προϋποθέσεις, οι οποίες πρέπει να πληρούνται αμφότερες προκειμένου να γεννηθεί δικαίωμα επανόρθωσης.

42. Επιπλέον, οι δύο χρονικές προϋποθέσεις είναι διαφορετικής φύσης και έχουν διαφορετικό περιεχόμενο.

43. Όσον αφορά τη γνωστοποίηση που πρέπει να παρέχεται «αμελλητί», επισημαίνεται ότι ο όρος δεν ορίζεται στην οδηγία 2007/64 [21]. Όπως επισήμανε κατ' ουσίαν η Γαλλική Κυβέρνηση, αναλόγως της γλωσσικής απόδοσης της διάταξης, ο όρος μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δίνει έμφαση είτε στην αμεσότητα της γνωστοποίησης [22] είτε στην υπέρμετρη διάρκεια της καθυστέρησης [23].

44. Παρά τις διαφοροποιήσεις ανάλογα με τη γλωσσική απόδοση της διάταξης, επισημαίνεται ότι το άρθρο 58 δεν κάνει λόγο για *άμεση* ενέργεια. Τούτο υποδηλώνει κάποιον βαθμό ευελιξίας κατά την εκτίμηση της ταχύτητας της αντίδρασης του πληρωτή σε κάθε μεμονωμένη περίπτωση. Επομένως, ο πληρωτής οφείλει να ενεργήσει το συντομότερο δυνατόν, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων. Εν πάση περιπτώσει, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ο πληρωτής ενήργησε καθυστερημένα, εάν στην πραγματικότητα δεν γνώριζε το γεγονός που συνεπάγεται τη μη εγκεκριμένη πράξη [24].

45. Η ανωτέρω ερμηνεία επιρρωννύεται από την αιτιολογική σκέψη 31 της οδηγίας 2007/64, κατά την οποία ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών θα πρέπει να ενημερώνει, «το συντομότερο δυνατόν», τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών σχετικά με τυχόν αμφισβητήσεις δήθεν μη εγκεκριμένων ή εσφαλμένων πράξεων.

[20] Απόφαση CRCAM (σκέψη 31 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[21] Με τις παρατηρήσεις της η Γαλλική Κυβέρνηση ανέλυσε τον όρο «αμελλητί» με γνώμονα τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται στην Επιτροπή ή στα κράτη μέλη με άλλες πράξεις του δικαίου της Ένωσης. Εντούτοις, φρονώ ότι οι διαφορές μεταξύ, αφενός, θεσμικού οργάνου της ΕΕ ή αρχής κράτους μέλους και, αφετέρου, ιδιώτη, και συγκεκριμένα του πληρωτή, αποκλείουν κάθε αναλογία.

[22] Τούτο συμβαίνει με το κείμενο στη γαλλική («sans tarder»), την ολλανδική («onverwijld»), τη γερμανική («unverzüglich»), την ελληνική («αμελλητί») και την ιταλική («senza indugio») γλώσσα.

[23] Τούτο συμβαίνει με το κείμενο στην αγγλική («without undue delay»), την ισπανική («sin tardanza injustificada») και τη λεττονική («bez liekas kavēšanās») γλώσσα.

[24] Βλ. Storck, M. κ. ά., *Code Monétaire et Financier. Annoté et commenté*, 14η έκδ., Dalloz, Παρίσι, 2024, σ. 170, και Hennard, G., «Loi sur les services de paiement: l'exécution des opérations de paiement – Responsabilités en cas d'inexécution ou d'exécution incorrecte des opérations de paiement», σε *Betalingsdiensten/Services de paiement*, 1η έκδ., Intersentia, Βρυξέλλες, 2011, σ. 137 έως 194, ιδίως σ. 172.

46. Υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψης 31, ο όρος «αμελλητί» πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών πρέπει να ενεργεί *ταχέως*, στοιχείο το οποίο, όπως παρατήρησε κατ' ουσίαν η Επιτροπή, πρέπει να εκτιμάται *λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων*.

47. Η αναγκαιότητα συνεκτίμησης των περιστάσεων κάθε μεμονωμένης περίπτωσης υποδηλώνει, όπως υποστήριξε κατ' ουσίαν η Τσεχική Κυβέρνηση, ότι η υποχρέωση «αμελλητί» γνωστοποίησης έχει *υποκειμενικό* χαρακτήρα. Ο υποκειμενικός χαρακτήρας της συνάγεται επίσης από την αφετηρία της, η οποία είναι το χρονικό σημείο επίγνωσης της μη εγκεκριμένης πράξης.

48. Αντιθέτως προς την ανωτέρω υποκειμενική χρονική προϋπόθεση, η προϋπόθεση περί πραγματοποίησης της γνωστοποίησης το αργότερο 13 μήνες από την ημερομηνία χρέωσης έχει αντικειμενικό χαρακτήρα. Συγκεκριμένα, η παρέλευση διαστήματος 13 μηνών μπορεί να εξακριβωθεί αντικειμενικά και δεν εξαρτάται από τις περιστάσεις της υπόθεσης. Επιπλέον, η ημερομηνία από την οποία ξεκινά η προθεσμία των 13 μηνών δεν εξαρτάται από την επίγνωση της μη εγκεκριμένης πράξης από τον πληρωτή (κάτι το οποίο ενδέχεται, εξάλλου, να μην μπορεί να εξακριβωθεί ευχερώς)[25], αλλά από την ημερομηνία χρέωσης.

49. Με την απόφαση CRCAM το Δικαστήριο κατέστησε σαφές ότι η προθεσμία των 13 μηνών εντός της οποίας πρέπει να πραγματοποιηθεί η γνωστοποίηση συνιστά «ανώτατο όριο»[26]. Χρήστης ο οποίος δεν ειδοποίησε τον οικείο πάροχο υπηρεσιών πληρωμής σχετικά με μη εγκεκριμένη πράξη εντός της εν λόγω προθεσμίας από τη χρέωση του σχετικού ποσού δεν μπορεί να εγείρει αξιώσεις κατά του παρόχου, ούτε και με βάση το κοινό δίκαιο, και δεν είναι, ως εκ τούτου, δυνατόν να του επιστραφεί το ποσό της μη εγκεκριμένης πράξης[27]. Όπως επισήμανε η Veracash με τις παρατηρήσεις της, η προθεσμία των 13 μηνών είναι απώτατη προθεσμία («délai butoir»), εντός της οποίας πρέπει να πραγματοποιηθεί η γνωστοποίηση.

50. Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η υποχρέωση «αμελλητί» γνωστοποίησης είναι χωριστή από την υποχρέωση γνωστοποίησης εντός της προθεσμίας των 13 μηνών. Η παράλειψη του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών να ειδοποιήσει «αμελλητί» μόλις πληροφορηθεί τη μη εγκεκριμένη πράξη δεν μπορεί να «αντισταθμιστεί» απλώς και μόνον με την πραγματοποίηση της γνωστοποίησης εντός 13 μηνών από την ημερομηνία χρέωσης.

51. Κατά δεύτερον, η συστηματική ερμηνεία του άρθρου 58 της οδηγίας 2007/64 επιρρωννύει τη γραμματική ερμηνεία της συγκεκριμένης διάταξης.

52. Με την απόφαση CRCAM, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 60, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας, επιβάλλει στον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών γενική υποχρέωση γνωστοποίησης[28]. Όπως προεκτέθηκε[29], η γνωστοποίηση καταλαμβάνει κεντρική θέση στο πλαίσιο των κανόνων περί ευθύνης που διέπουν τις μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμών. Η αποδοχή της δυνατότητας του πληρωτή να αναμείνει 13 μήνες προτού αμφισβητήσει πράξη την οποία έχει πληροφορηθεί αποδυναμώνει την αποτελεσματικότητα της υποχρέωσης «αμελλητί» γνωστοποίησης. Στη συγκεκριμένη περίπτωση στην οποία η μη εγκεκριμένη πράξη είναι αποτέλεσμα απώλειας, κλοπής ή υπεξαίρεσης του μέσου πληρωμών, η καθυστερημένη γνωστοποίηση καθυστερεί τη λήψη των αναγκαίων μέτρων από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών δυνάμει του άρθρου 57, παράγραφος 1, στοιχείο δ', της οδηγίας

[25] Βλ. Guimarães, M.R. και Steennot, R., όπ.π., υποσημείωση 17, σ. 48.

[26] Πρβλ. απόφαση CRCAM (σκέψεις 38 και 50).

[27] Απόφαση CRCAM (σκέψη 36).

[28] Όπ.π. (σκέψη 33).

[29] Βλ. σημείο 32 των παρουσών προτάσεων.

2007/64. Επιπλέον, η καθυστερημένη γνωστοποίηση μη εγκεκριμένων πράξεων τις οποίες ο πληρωτής έχει πληροφορηθεί καθυστερεί την ενεργοποίηση της ευθύνης του παρόχου υπηρεσιών πληροφοριών δυνάμει του άρθρου 60 της εν λόγω οδηγίας. Επομένως, όπως κατ' ουσίαν επισήμανε η Επιτροπή με τις παρατηρήσεις της, η καθυστερημένη γνωστοποίηση μη εγκεκριμένων πράξεων τις οποίες ο πληρωτής έχει πληροφορηθεί θίγει επίσης τους σκοπούς του άρθρου 57, παράγραφος 1, στοιχείο δ', και του άρθρου 60 της ίδιας οδηγίας.

53. Κατά τρίτον, η τελολογική ερμηνεία του άρθρου 58 της οδηγίας 2007/64 επιρρωννύει τη γραμματική και τη συστηματική ερμηνεία της εν λόγω διάταξης. Στη συγκεκριμένη περίπτωση στην οποία οι ζημίες που σχετίζονται με τη μη εγκεκριμένη πράξη απορρέουν από την απώλεια, την κλοπή ή την υπεξαίρεση μέσου πληρωμών, η καθυστερημένη γνωστοποίηση εμποδίζει τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών να λάβει πάραυτα μέτρα και αυξάνει τον κίνδυνο περαιτέρω μη εγκεκριμένων πράξεων. Επομένως, η αδικαιολόγητη καθυστέρηση ενημέρωσης του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών θίγει τον σκοπό της πρόληψης που επιδιώκεται με τη γνωστοποίηση [30].

54. Επιπλέον, όπως κατ' ουσίαν παρατήρησε η Επιτροπή, ερμηνεία κατά την οποία ο πληρωτής δικαιούται επανόρθωση ακόμη και αν δεν ενημέρωσε αμελλητί τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών θίγει την ασφάλεια δικαίου και τη στάθμιση συμφερόντων μεταξύ του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών και του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών.

55. Κατά τέταρτον, το ιστορικό θέσπισης της οδηγίας 2007/64 επιρρωννύει το συμπέρασμα που προκύπτει από τη γραμματική, τη συστηματική και την τελολογική ερμηνεία του άρθρου της 58.

56. Από τις προπαρασκευαστικές εργασίες προκύπτει ότι η αρχική πρόταση οδηγίας της Επιτροπής [31] δεν επέβαλλε ανώτατο χρονικό όριο για τη γνωστοποίηση μη εγκεκριμένης πράξης, όπως η προθεσμία που περιέχεται στο άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64, η οποία θεσπίστηκε στο πλαίσιο της νομοθετικής διαδικασίας [32]. Εντούτοις, σκοπός της θέσπισης της ενιαίας προθεσμίας των 13 μηνών δεν ήταν η υποκατάσταση της υποχρέωσης αμελλητί γνωστοποίησης. Όπως επισήμανε το Δικαστήριο με την απόφαση CRCAM, δεν άργησε να φανεί η αναγκαιότητα θέσπισης τέτοιας προθεσμίας για την κατοχύρωση της ασφάλειας δικαίου για τον χρήστη και τον πάροχο των εν λόγω υπηρεσιών [33]. Η πρόβλεψη ανώτατης προθεσμίας 13 μηνών διασφαλίζει ότι η πράξη πληρωμών καθίσταται οριστική με τη λήξη της εν λόγω προθεσμίας [34]. Εντούτοις, ο σκοπός διασφάλισης του οριστικού χαρακτήρα μιας πράξης δεν θίγει τη διακριτή υποχρέωση του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών να ειδοποιήσει αμελλητί τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών.

57. Επομένως, ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών πρέπει να συμμορφώνεται προς αμφότερες τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64. Τούτο ισχύει με την επιφύλαξη της εφαρμογής του άρθρου 61, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας, το οποίο ρυθμίζει την ευθύνη του πληρωτή όταν οι ζημίες που απορρέουν από μη εγκεκριμένη πράξη οφείλονται, μεταξύ άλλων, σε μη γνωστοποίηση της κλοπής, απώλειας ή υπεξαίρεσης του μέσου πληρωμών από πρόθεση ή βαριά αμέλεια, ζήτημα το οποίο αποτελεί αντικείμενο του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος.

30 Βλ. σημεία 34 και 36 των παρουσών προτάσεων.

31 Εφαρμογή του κοινοτικού προγράμματος της Λισσαβώνας: Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά και την τροποποίηση των οδηγιών 97/7/ΕΚ, 2000/12/ΕΚ και 2002/65/ΕΚ [COM(2005) 603 final].

32 Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα H. Saugmandsgaard Øe στην υπόθεση CRCAM (C-337/20, EU:C:2021:564, σημεία 44 έως 46).

33 Απόφαση CRCAM (σκέψη 48).

34 Όπ.π. (σκέψη 49).

58. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, το άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα των άρθρων της 56, 60 και 61, έχει την έννοια ότι ο πληρωτής στερείται, κατ' αρχήν, το δικαίωμα επιστροφής του ποσού μη εγκεκριμένης πράξης όταν καθυστέρησε να ειδοποιήσει τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών για τη μη εγκεκριμένη πράξη, μολονότι προέβη στη γνωστοποίηση εντός 13 μηνών από την ημερομηνία χρέωσης. Τούτο ισχύει με την επιφύλαξη της εφαρμογής του άρθρου 61, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας.

Β. Επί του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος

59. Μολονότι με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα το αιτούν δικαστήριο δεν μνημονεύει συγκεκριμένη διάταξη της οδηγίας 2007/64, προκύπτει εντούτοις από τη διάταξη περί παραπομπής ότι ζητεί την ερμηνεία του άρθρου 61, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας, υπό το πρίσμα του άρθρου της 56, παράγραφος 1, στοιχείο β'. Επιπλέον, το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα υποβλήθηκε για την περίπτωση καταφατικής απάντησης στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα.

60. Επομένως, με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 61, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου της 56, παράγραφος 1, στοιχείο β', έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση ζημιών που σχετίζονται με μη εγκεκριμένη πράξη που είναι αποτέλεσμα της απώλειας, της κλοπής ή της υπεξαίρεσης του μέσου πληρωμών ή της μη εγκεκριμένης χρήσης του, ο πληρωτής στερείται το δικαίωμα επιστροφής του ποσού μόνον εάν η μη ενημέρωση του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών οφείλεται σε πρόθεση ή βαριά αμέλεια.

61. Το άρθρο 61 της οδηγίας 2007/64 θεσπίζει ειδικές διατάξεις σε σχέση με τους κανόνες περί ευθύνης για τις ζημίες που απορρέουν από μη εγκεκριμένες πράξεις που είναι αποτέλεσμα απώλειας, κλοπής ή υπεξαίρεσης μέσων πληρωμών[35]. Ειδικότερα, από το άρθρο 61, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο της 56, παράγραφος 1, στοιχείο β', προκύπτει ότι ο πληρωτής ευθύνεται για όλες τις ζημίες που σχετίζονται με μη εγκεκριμένες πράξεις, εφόσον οι εν λόγω ζημίες οφείλονται, μεταξύ άλλων, στο γεγονός ότι δεν ενημέρωσε τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών για την απώλεια, κλοπή ή υπεξαίρεση του μέσου πληρωμών ή τη μη εγκεκριμένη χρήση του, από πρόθεση ή βαριά αμέλεια.

62. Το άρθρο 61, παράγραφος 2, δεν παραπέμπει ρητώς στην υποχρέωση γνωστοποίησης του άρθρου 58. Εντούτοις, όπως προεκτέθηκε[36], ανάλογα με την περίπτωση και την εξέλιξη των συμβάντων, όταν η μη εγκεκριμένη πράξη είναι αποτέλεσμα απώλειας, κλοπής ή υπεξαίρεσης μέσου πληρωμών, η γνωστοποίηση μη εγκεκριμένης πράξης δυνάμει του άρθρου 58 περιλαμβάνει τη γνωστοποίηση δυνάμει του άρθρου 56, παράγραφος 1, στοιχείο β'. Σε τέτοιες περιπτώσεις, προκειμένου να διασφαλίζεται συνεκτική ερμηνεία του άρθρου 61, παράγραφος 2, του άρθρου 56, παράγραφος 1, στοιχείο β', και του άρθρου 58, η γνωστοποίηση που προβλέπεται στο άρθρο 58 πρέπει να υπόκειται στις προϋποθέσεις που καθορίζονται στο άρθρο 61, παράγραφος 2.

63. Επομένως, ο πληρωτής στερείται το δικαίωμα σε επιστροφή του ποσού εάν δεν γνωστοποίησε τη μη εγκεκριμένη πράξη, μετά την απώλεια, την κλοπή ή την υπεξαίρεση του μέσου πληρωμών, «από πρόθεση ή βαριά αμέλεια».

[35] Βλ. σημείο 31 των παρουσών προτάσεων.

[36] Σημείο 37 των παρουσών προτάσεων.

64. Από την αιτιολογική σκέψη 33 της οδηγίας 2007/64 προκύπτει ότι, για την εκτίμηση της ενδεχόμενης ύπαρξης αμέλειας, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες οι περιστάσεις. Κατά την εν λόγω αιτιολογική σκέψη, τα αποδεικτικά στοιχεία και ο βαθμός της καταγγελλόμενης αμέλειας θα πρέπει να αξιολογούνται βάσει του εθνικού δικαίου.

65. Μολονότι η έννοια της αμέλειας προϋποθέτει ακούσια πράξη ή παράλειψη διά της οποίας το ευθυνόμενο πρόσωπο αθετεί την υποχρέωσή του να επιδεικνύει επιμέλεια, η έννοια της «βαριάς αμέλειας» μπορεί να αφορά μόνον *κατάφωρη* παράβαση τέτοιας υποχρέωσης επίδειξης επιμέλειας [37]. Μολονότι δεν έχει εφαρμογή στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οδηγία 2015/2366 επιρρωννύει την ανωτέρω ερμηνεία της έννοιας της «βαριάς αμέλειας». Κατά την αιτιολογική σκέψη 72 της εν λόγω οδηγίας, «με τον όρο βαριά αμέλεια θα πρέπει να νοείται κάτι βαρύτερο από την απλή αμέλεια, που θα αφορά μορφές συμπεριφοράς που παρουσιάζουν σημαντικό βαθμό έλλειψης επιμέλειας».

66. Εν πάση περιπτώσει, από το άρθρο 59, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64 προκύπτει ότι η χρήση και μόνον του μέσου πληρωμών δεν συνιστά αφ' εαυτής επαρκή απόδειξη ότι ο πληρωτής ενήργησε με δόλο ή δεν εκπλήρωσε από πρόθεση ή βαριά αμέλεια μία ή πλείονες από τις υποχρεώσεις του δυνάμει του άρθρου 56 της ίδιας οδηγίας.

67. Κατά συνέπεια, για τους σκοπούς του άρθρου 61, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64, απλή παράβαση της υποχρέωσης επιμέλειας, ή «απλή αμέλεια», όπως τη χαρακτηρίζει η Επιτροπή, δεν θα επαρκεί για τον αποκλεισμό της επιστροφής του ποσού στον πληρωτή [38]. Επομένως, όπως ορθώς παρατήρησε το αιτούν δικαστήριο, το άρθρο 61, παράγραφος 2, δεν «τιμωρεί» όλες τις καθυστερημένες γνωστοποιήσεις ανεξαρτήτως των περιστάσεων και της συμπεριφοράς του πληρωτή. Μόνον καθυστέρηση γνωστοποίησης οφειλόμενη στο γεγονός ότι ο πληρωτής ενήργησε από πρόθεση ή βαριά αμέλεια έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια του δικαιώματος επιστροφής του ποσού.

68. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, το άρθρο 61, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου της 56, παράγραφος 1, στοιχείο β', έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση ζημιών που σχετίζονται με μη εγκεκριμένη πράξη που είναι αποτέλεσμα της απώλειας, της κλοπής ή της υπεξαίρεσης του μέσου πληρωμών ή της μη εγκεκριμένης χρήσης του, ο πληρωτής στερείται το δικαίωμα επιστροφής του ποσού μόνον εάν η μη ενημέρωση του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών οφείλεται σε πρόθεση ή βαριά αμέλεια.

Γ. Επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

69. Μολονότι με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα το αιτούν δικαστήριο δεν μνημονεύει συγκεκριμένη διάταξη της οδηγίας 2007/64, προκύπτει εντούτοις από τη διάταξη περί παραπομπής ότι ζητεί την ερμηνεία του άρθρου 61, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας και ειδικότερα της έκτασης των μη εγκεκριμένων πράξεων για τις οποίες ο πληρωτής φέρει την ευθύνη. Επιπλέον, το τρίτο προδικαστικό ερώτημα υποβλήθηκε για την περίπτωση καταφατικής απάντησης στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα.

70. Επομένως, με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 61, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64 έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση ζημιών που σχετίζονται με μη εγκεκριμένες πράξεις τις οποίες ο πληρωτής

[37] Πρβλ. απόφαση της 3ης Ιουνίου 2008, Intertanko κ.λπ. (C-308/06, EU:C:2008:312, σκέψεις 75 και 76).

[38] Βλ. Guimarães, M.R. και Steennot, R., όπ.π., υποσημείωση 17, σ. 50, με παραδείγματα από την εθνική νομολογία.

γνωστοποίησε, από πρόθεση ή βαριά αμέλεια, με καθυστέρηση, ο πληρωτής στερείται το δικαίωμα επιστροφής των ποσών όλων των μη εγκεκριμένων πράξεων ή εκείνων μόνον οι οποίες θα μπορούσαν να έχουν αποφευχθεί, εάν η γνωστοποίηση δεν είχε πραγματοποιηθεί με καθυστέρηση.

71. Συναφώς, κατά την προμνησθείσα πάγια νομολογία [39], για την ερμηνεία διάταξης του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος.

72. Πρώτον, όσον αφορά το γράμμα του άρθρου 61, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64, η εν λόγω διάταξη προβλέπει ότι ο πληρωτής ευθύνεται «για όλες τις ζημίες που σχετίζονται με μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμών», εφόσον οι εν λόγω ζημίες οφείλονται, μεταξύ άλλων, σε παράβαση της υποχρέωσης γνωστοποίησης που υπέχει, από πρόθεση ή βαριά αμέλεια. Αφενός, οι φράσεις «*όλες τις ζημίες*» και «*μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμών*» υποδηλώνουν ότι η έκταση των πράξεων σε σχέση με τις οποίες ο πληρωτής παρέβη τις υποχρεώσεις του πρέπει να ερμηνεύεται ευρέως. Δεν γίνεται διάκριση μεταξύ πράξεων που θα μπορούσαν να έχουν αποφευχθεί και πράξεων που δεν θα μπορούσαν να έχουν αποφευχθεί, εάν είχαν γνωστοποιηθεί εγκαίρως.

73. Αφετέρου, η φράση «ζημίες που […] οφείλονται» καθιερώνει αιτιώδη σύνδεσμο μεταξύ των ζημιών και της συμπεριφοράς του πληρωτή που τις υπέστη, μεταξύ άλλων, λόγω μη γνωστοποίησης. Η απαίτηση του συγκεκριμένου αιτιώδους συνδέσμου θα μπορούσε, όπως κατ' ουσίαν υποστήριξε η Επιτροπή, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι καλύπτονται μόνον ζημίες οι οποίες προκύπτουν από πράξεις που θα μπορούσαν να έχουν αποφευχθεί, εάν είχαν γνωστοποιηθεί εγκαίρως.

74. Εντούτοις, εκτιμώ ότι το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το άρθρο 61, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64 και ο σκοπός που επιδιώκεται με την εν λόγω διάταξη υποδηλώνουν ότι ο πληρωτής ευθύνεται για όλες τις ζημίες που σχετίζονται με όλες τις μη εγκεκριμένες πράξεις, εάν δεν τις γνωστοποίησε από πρόθεση ή βαριά αμέλεια.

75. Δεύτερον, όσον αφορά το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η επίμαχη διάταξη, υπενθυμίζεται κατ' αρχάς ότι, για την απεριόριστη ευθύνη του πληρωτή, απαιτείται ο πληρωτής να ενήργησε με δόλο ή να παρέβη από πρόθεση ή βαριά αμέλεια μία ή πλείονες από τις κατά το άρθρο 56 της οδηγίας 2007/64 υποχρεώσεις του. Από την εν λόγω διάταξη προκύπτει ότι τέτοια συμπεριφορά πρέπει να έχει συνέπειες για τον πληρωτή, συγκεκριμένα την απώλεια του δικαιώματος σε επιστροφή του ποσού.

76. Εν συνεχεία, όπως προεκτέθηκε [40], η γνωστοποίηση καταλαμβάνει κεντρική θέση στο καθεστώς ευθύνης για τις μη εγκεκριμένες πράξεις. Ειδικότερα, όταν η αμφισβητούμενη πράξη είναι αποτέλεσμα της μη εγκεκριμένης χρήσης μέσου πληρωμών, η γνωστοποίηση επιτελεί λειτουργία πρόληψης, καθώς παρέχει στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών τη δυνατότητα να αναστείλει τη χρήση του μέσου πληρωμών και να μειώσει τον κίνδυνο περαιτέρω μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών. Οι κανόνες περί ευθύνης για τέτοιες μη εγκεκριμένες πράξεις στηρίζονται στην παραδοχή ότι *θα μπορούσαν να έχουν αποφευχθεί*, εάν είχαν γνωστοποιηθεί εγκαίρως. Θα αντέβαινε στη λογική του καθεστώς ευθύνης να γίνεται διάκριση, για τους

[39] Σημείο 40 των παρουσών προτάσεων.

[40] Σημεία 32 και 52 των παρουσών προτάσεων.

σκοπούς του δικαιώματος επιστροφής των ποσών, μεταξύ δύο κατηγοριών πράξεων, ήτοι εκείνων που θα μπορούσαν να έχουν αποφευχθεί και εκείνων που δεν θα μπορούσαν να έχουν αποφευχθεί.

77. Τρίτον, ο σκοπός του άρθρου 61, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64 και των διατάξεων των οποίων αποτελεί μέρος επιρρωννύει το ανωτέρω συμπέρασμα. Οι κανόνες περί ευθύνης για τις μη εγκεκριμένες πράξεις οι οποίες είναι αποτέλεσμα απώλειας, κλοπής ή υπεξαίρεσης του μέσου πληρωμών επιδιώκουν τη στάθμιση των συμφερόντων του πληρωτή και του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών. Η στάθμιση των συμφερόντων των συμβαλλομένων δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί, εάν η έκταση της ευθύνης περιοριζόταν ώστε να καλύπτει μέρος μόνον των μη εγκεκριμένων πράξεων. Τούτο θα έθιγε επίσης τον σκοπό της παρακίνησης του πληρωτή να ενημερώνει αμελλητί τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών.

78. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, φρονώ ότι το άρθρο 61, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64 έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση ζημιών που σχετίζονται με μη εγκεκριμένες πράξεις τις οποίες ο πληρωτής γνωστοποίησε, από πρόθεση ή βαριά αμέλεια, με καθυστέρηση, ο πληρωτής στερείται το δικαίωμα επιστροφής των ποσών όλων των μη εγκεκριμένων πράξεων και όχι εκείνων μόνον οι οποίες θα μπορούσαν να είχαν αποφευχθεί εάν η γνωστοποίηση δεν είχε πραγματοποιηθεί με καθυστέρηση.

V. Πρόταση

79. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα του Cour de cassation (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Γαλλία) ως εξής:

1) Το άρθρο 58 της οδηγίας 2007/64/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2007, για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 97/7/ΕΚ, 2002/65/ΕΚ, 2005/60/ΕΚ και 2006/48/ΕΚ, και την κατάργηση της οδηγίας 97/5/ΕΚ, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα των άρθρων της 56, 60 και 61,

   έχει την έννοια ότι ο πληρωτής στερείται, κατ' αρχήν, το δικαίωμα επιστροφής του ποσού μη εγκεκριμένης πράξης όταν καθυστέρησε να ειδοποιήσει τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών για τη μη εγκεκριμένη πράξη, μολονότι προέβη στη γνωστοποίηση εντός 13 μηνών από την ημερομηνία χρέωσης. Τούτο ισχύει με την επιφύλαξη της εφαρμογής του άρθρου 61, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας 2007/64.

2) Το άρθρο 61, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου της 56, παράγραφος 1, στοιχείο β′,

   έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση ζημιών που σχετίζονται με μη εγκεκριμένη πράξη που είναι αποτέλεσμα της απώλειας, της κλοπής ή της υπεξαίρεσης του μέσου πληρωμών ή της μη εγκεκριμένης χρήσης του, ο πληρωτής στερείται το δικαίωμα επιστροφής του ποσού μόνον εάν η μη ενημέρωση του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών οφείλεται σε πρόθεση ή βαριά αμέλεια.

3) Το άρθρο 61, παράγραφος 2, της οδηγίας 2007/64

έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση ζημιών που σχετίζονται με μη εγκεκριμένες πράξεις τις οποίες ο πληρωτής γνωστοποίησε, από πρόθεση ή βαριά αμέλεια, με καθυστέρηση, ο πληρωτής στερείται το δικαίωμα επιστροφής των ποσών όλων των μη εγκεκριμένων πράξεων και όχι εκείνων μόνον οι οποίες θα μπορούσαν να έχουν αποφευχθεί εάν η γνωστοποίηση δεν είχε πραγματοποιηθεί με καθυστέρηση.